

**Kopija**  
**RECENZIJA**

**I BENDRA INFORMACIJA APIE VADOVĖLĮ / VADOVĖLIO KOMPLEKTĄ**

**Pavadinimas:** Geografija 6 (serija „Atrask“)

**Autorius (-iai):** Genovaitė Kynė, Gražina Varanavičienė, Laima Railienė, Tomas Ubartas, Akvilė Kamarauskaitė

**Ugdymo sritis / dalykas:** Geografija

**Klasė:** 6

**Vadovėlio komplekto dalys:** vadovėlis; papildomos užduotys (pateikiamos skaitmeninėje mokymosi aplinkoje e.Šviesa), autoriai nenurodyti

**Leidykla:** UAB „Šviesa“

**II VADOVĖLIO / VADOVĖLIO KOMPLEKTO TURINIO VERTINIMAS**

**I KRITERIJUS: MEDŽIAGOS TINKAMUMAS ESMINĖMS DALYKINĖMS KOMPETENCIJOMS UGDYTI(S)**

**1.1. Medžiagos dermė su Bendrosiose programose apibrėžta ugdymo srities / dalyko turinio apimtimi**

Vadovėlis yra skirtas 6 klasės mokiniams, besimokantiems geografijos. Vadovėlyje pateikta medžiaga atitinka Bendrosiose programose apibrėžtą geografijos ugdymo turinio apimtį, dalyko turinys atrinktas tinkamai ir suskirstytas į tris dalis (skyrius): *I – Pažintis su geografija*, *II – Žmogus tiria Žemę*, *III – Žmogus Žemėje*. Šiuose skyriuose yra sujungtos visos Bendrosiose programose numatytos ugdomosios veiklos sritys – orientavimasis erdvėje ir žemėlapyje, geografinės informacijos skaitymas, regionų pažinimo raiška bei aplinkos pažinimas ir tyrimai.

Turinys yra labai nuoseklus. I skyrius *Pažintis su geografija* yra daugiau skirtas orientavimuisi erdvėje ir žemėlapyje. Jame aprašomi mokinių gebėjimai orientuotis geografinėje erdvėje, vietovės planuose ir žemėlapiuose. Šį skyrių sudaro 12 temų. II skyrius *Žmogus tiria Žemę* yra pats plačiausias, sudarytas iš 5 poskyrių ir 36 temų, skirtas gamtinei geografijai. Jame integruotos visos Bendrosiose programose numatytos ugdomosios veiklos sritys: aprašomi mokinių gebėjimai skaityti, analizuoti, suvokti, kritiškai vertinti ir interpretuoti geografinės informacijos šaltinius, pažinti Lietuvos ir pasaulio regionų geografines sąlygas, gamtinės aplinkos reiškinius ir dėsningumus; aprašomi mokinių gebėjimai atlikti geografinius aplinkos stebėjimus ir tyrimus, formuluoti hipotezes, rinkti duomenis, atlikti įvairius matavimus ir skaičiavimus, daryti išvadas ir vertinti gautus rezultatus. III skyrius *Žmogus Žemėje* pagal turinio apimtį yra pats mažiausias, sudarytas iš 6 temų, skirtas visuomeninei geografijai. Jame aprašomi mokinių gebėjimai pažinti

KOPIJA  
TINKRA

Lietuvos ir pasaulio regionų geografines sąlygas, visuomeninės aplinkos reiškinius ir dėsningumus. Iš viso turinys yra suskirstytas į 54 temas, kiekviena jų skirta vienai pamokai. Toks teminis išplanavimas yra gana parankus mokytojui, nes pakankamai laiko galima skirti ir medžiagos kartojimui bei įtvirtinimui, ir įvertinimui bei įsivertinimui, ir mokinių kūrybinei tiriamajai veiklai plėtoti.

Dalyko medžiaga pateikta tikslingai, atsižvelgiant į Bendrosiose programose apibrėžtą turinio apimtį, nėra dalykinių netikslumų.

### **1.2. Medžiagos pritaikymas ugdytis pasiekimus, apibrėžtus ugdymo srities / dalyko Bendrųjų programų ugdomosiose veiklos srityse**

Vadovėlio struktūra aiški ir logiška, turinys detalus. Vadovėlio pradžioje yra įvadas, kuriame gana detalai ir vaizdžiai mokiniai supažindinami su mokymosi komplekto sandara, naudojimosi taisyklėmis, praktiniais patarimais. Visa vadovėlio medžiaga yra suskirstyta į tris skyrius, o pastarieji – į poskyrius ir temas. Pradžioje (I skyriuje) mokiniai supažindinami su geografijos dalyku, orientavimusi erdvėje ir žemėlapyje, mokomi skaityti geografinę informaciją, naudojantis įvairiais geografinės informacijos šaltiniais. II ir III skyriuose orientavimosi erdvėje ir žemėlapyje gebėjimai yra integruojami, į mokomąją medžiagą įtraukiant vis daugiau geografinės informacijos šaltinių: vietovės planų ir žemėlapių, schemų, piešinių, nuotraukų ir pan. Atsižvelgiant į mokinių patirtį, žinias ir gebėjimus, geografijos supratimo augimą, turinys yra nagrinėjamas lokaliaje, regiono ir globalioje geografinėje erdvėje. Pavyzdžiui, 1 temoje (8–9 p.) pateikiama Lietuvos vakarinės dalies palydovinė nuotrauka (1 pav.) ir kartoschema (2 pav.), Lietuvos žemiausią (8 p.) ir aukščiausią (9 p.) žyminčių paminklų nuotraukos; 8 temoje (22–23 p.) paviršiaus vaizdavimo nelygumams žemėlapyje atskleisti naudojamas Lietuvos vakarinės dalies (nuo Palangos iki Medvėgalio piliakalnio) absoliutinio aukščio piešinys bei Vokietijos gamtinis žemėlapis; 23 temoje (54–55 p.) aptariami žmogaus gyvenimo kalnuose ir lygumose ypatumai, analizuojant gyvenimo sąlygas Rytų Europos ir Kinijos lygumose, Pamyro kalnuose; 47 temoje (102–103 p.) analizuojama kraštovaizdžio įvairovė pagrindine atlankos iliustracija pasirinkus Lietuvos kraštovaizdžio nuotrauką, o jų įvairovei pažinti – salyno, kalnų ir kitų kraštovaizdžių nuotraukas; skyreliuose *Idomu* pateikiama informacija susijusi tiek su Lietuva (Aukštojo kalnas 9 p., Lietuvos vardo paminėjimas 29 p.), tiek su Europa (Jungtinės Karalystės žemėlapiai 20 p.), tiek su pasauliu (Pamukalė 39 p., Ujūrio druskožemis 51 p.).

Visame vadovėlyje išlaikyta ta pati sistema: pagrindinė medžiaga išdėstoma tekstine ir vaizdine informacija, kiekviena tema išdėstyta vienoje atlankoje, t. y. jai yra skirti du greta esantys puslapiai. Toks išdėstymo principas yra labai patogus mokiniams, nes nereikia versti puslapių, matyti ir temos tekstas, ir užduotys, ir reikalingos iliustracijos. Kiekvienam vadovėlio skyriui taip

pat yra skirta atskira atlanca, kurioje glaustai ir apibendrintai pristatomi Bendrosiose programose numatyti tikslai, taip pat mokymosi motyvacijai sužadinti pateikiama su tematika susijusio literatūros kūrinio ištrauka.

Visoms temoms būdinga ta pati struktūra: po temos pavadinimu pateikiamas pagrindinis klausimas, yra nuoroda į pratybų sąsiuvinį, pagrindinis tekstas yra suskirstytas į pastraipas, kurių pavadinimai atskleidžia temos esmę, tekstinėje medžiagoje yra paryškintos svarbiausios sąvokos, temos pabaigoje – klausimai ir užduotys. Pavyzdžiui, 29 temoje *Slėgis ir vėjas* (66–67 p.) pateikiamas probleminis klausimas *Kodėl kyla vėjas?*; tema suskirstyta į paryškintas pastraipas *Kas yra atmosferos slėgis?*, *Kodėl pučia vėjas?*, *Kaip ir kuo matuojamas atmosferos slėgis?*, *Kaip pučia vėjas prie vandens telkinių?*; paryškintos sąvokos *atmosferos slėgis*, *žemas slėgis*, *aukštas slėgis*, *vėjas*, *barometras*, *brizas*.

Gana patrauklus vadovėlių autorių sprendimas į kai kurias temas įtraukti skyrelį *Susipažinkite*, kuriame pristatomi įvairių profesijų Lietuvos žmonės. Šiuose skyreliuose pateikiama tam tikros profesijos žmogaus fotografija, labai trumpas asmens profesijos pristatymas ir keli interviu klausimai bei atsakymai. Pavyzdžiui, 30 temoje (69 p.) pažintis su alpinistu Vladu Vitkausku, 34 temoje (77 p.) – su klimatologe dr. Audrone Galvonaite ir t. t. Taip mokiniai ne tik susipažįsta su įvairiomis profesijomis (o tai labai naudinga karjeros ugdymui), bet ir geriau suvokia temos medžiagą, fotografijose atpažįsta televizijos ekranuose matytą asmenį, taip gimsta daugiau klausimų diskusijoms ir pan.

Kiekvieno skyriaus ar poskyrio paskutinė tema – *Pasikartokime ir įsivertinkime*. Joje glaustai pateikiama kiekvienos temos santrauka, nurodomos pagrindinės sąvokos, kurias reikia gebėti paaiškinti, skiriama kartojimo užduotis bei apibrėžiama, kokias žinias, supratimą ir gebėjimus, išskirtus geografijos Bendrųjų programų ugdomosiose veiklos srityse, mokiniai turi būti išsiugdę baigę skyrių ar poskyrį. Kartojimo užduotis yra tiesiogiai susijusi su *Jaunojo geografo užrašais*: vadovėlyje dažniausiai pateikiama trumpa užduoties anotacija su nuorodomis į skaitmeninę mokymosi aplinką *e.Šviesa*, o detalus užduoties aprašymas pateikiamas *Jaunojo geografo užrašuose*.

Vadovėlyje pateiktą medžiagą papildoma nuorodos į informacijos šaltinius ir skaitmeninė mokymosi aplinka *e.Šviesa*. Joje mokiniai ir mokytojai ras ir papildomų skyrių kartojimo užduočių, skirtų vadovėlyje ugdomiems gebėjimams plėtoti, žinioms įtvirtinti, vaizdo įrašų ir kitos mokymui(si) naudingos informacijos.

Toks medžiagos struktūravimas, tekstinės ir vaizdinės informacijos kiekis bei informacijos paieškos sistema sudaro galimybes mokiniams mokytis savarankiškai.

Vadovėlio tekstinė ir vaizdinė medžiaga yra pritaikyta 6 klasės mokiniams: tekstai neperkrauti, parašyti mokiniams suprantama akademinė kalba, yra nesudėtingi, vaizdingi.

KOPIJAVIŠKA

Pateikiama medžiaga yra pritaikyta skirtingų poreikių ir pasiekimų mokiniams: kiekvienoje temoje pateikiamos trijų sudėtingumo lygių užduotys (be žvaigždutės – nesudėtingos, skirtos patenkinamojo ir pagrindinio pasiekimų lygio mokiniams, su viena žvaigždute – vidutiniškos, skirtos pagrindinio pasiekimų lygio mokiniams, su dviem žvaigždutėmis – sudėtingos, skirtos aukštesniųjų gebėjimų mokiniams). Pavyzdžiui, 37 temos *Jūros ir vandenynai* (82–83 p.) užduotys: 1. **IŠVARDYKITE.** Kokie vandenynai sudaro Pasaulio vandenyną? 2. **\*IŠNAGRINĖKITE.** Kokios dalys sudaro vandenyną? Apibūdinkite kiekvieną dalį. 3. **\*\*ARGUMENTUOKITE.** Kodėl žmonijai svarbu pažinti vandenyną? Taip pat daugelio temų atlankose, be užduočių ir klausimų skyrelio, yra baltu apskritimu išskirta užduotis, kuri gali būti panaudota tiek pamokos įžangoje mokiniams sudominti, tiek pabaigoje apibendrinant temą, tiek skirta diskusijai klasėje, tiek namuose. Pavyzdžiui, tokia yra 41 temos *Ką veikia vandens tyrinėtojai?* užduotis (91 p.) *Kodėl mokslininkai tyrinėja povandeninius urvus?* Taigi mokytojas, žinodamas ugdomosios klasės mokinių gebėjimus, jų lygį, gali individualizuoti ir diferencijuoti tiek darbą klasėje, tiek namų darbus. Vadovėlio pabaigoje yra *Žodynėlis* (120–121 p.), kuriame pateikiamos tekstuose paminėtos, bet nepaaiškintos sąvokos.

Vadovėlis yra gausiai iliustruotas nuotraukomis, piešiniais, žemėlapiais, kartoschemomis, diagramomis, lentelėmis. Vaizdinė medžiaga yra šiuolaikiška, daugelyje nuotraukų atsispindi pastarųjų metų aktualijos, iliustracijos yra tinkamai įvardytos ir minimos tekste. Daugelio atlankų puslapiuose pateikiamas fonas yra susietas su tema, jis netrukdo susikaupti skaitant informaciją, o skatina labiau pažinti, tyrinėti ir atrasti.

### **1.3. Medžiagos pritaikymas ugdyti(s) pagrindines demokratinės visuomenės vertybes**

Vadovėlyje pateikta medžiaga skatina tolerantiškai vertinti ir gerbti skirtingų rasių, kultūrų, tautų, religijų žmones, jų papročius bei tradicijas (pvz., 51 temoje *Lietuvos ir kitų šalių tautos* (113 p.) diskusijai skirta užduotis *Kaip turėtumėte elgtis atvykę į kitą šalį, kad būtumėte svetingai sutikti?*), yra nešališka amžiaus grupių, lyties, specialiųjų poreikių atžvilgiu (ilustracijose naudojamos tiek mergaičių, tiek berniukų nuotraukos, pvz., 31, 39, 47 p.; skyrelyje *Susipažinkite* pristatomų profesijų žmonės yra abiejų lyčių, įvairaus amžiaus, pvz., kartografe dr. Inga Žalienė (29 p.), geologas Gediminas Motūza (56 p.)). Tekstinė ir vaizdinė medžiaga bei užduotys yra pritaikytos ugdyti(s) pagrindines demokratinės visuomenės vertybes (pavyzdžiui 50 temoje *Valstybė ir jos valdymas* (110 p.) pateikiamas probleminis klausimas *Kuo panašus mokyklos valdymas į šalies valdymą?*). Mokomoji medžiaga skatina rūpintis gamta, ugdo asmeninę atsakomybę (pavyzdžiui 46 temoje *Gamtos apsauga* skiriamos užduotys: 2. **\*Aptarkite poromis ir pateikite pasiūlymą, kaip saugoti gamtą;** 3. **\*\*Kaip jūsų klasė gali prisidėti prie gamtos saugojimo?**).

KOPIJA TIKRA



## 2 KRITERIJUS: MEDŽIAGOS TINKAMUMAS BENDROSIOMS KOMPETENCIJOMS UGDYTI(S)

### 2.1. Medžiagos pritaikymas mokėjimo mokytis kompetencijai ugdyti(s)

Vadovėlio medžiaga yra aktuali, įdomi, siejama su anksčiau įgytomis mokinių žiniomis ir gebėjimais, sudaromos galimybės mokymosi motyvacijai skatinti: kiekvienos temos pradžioje pateikiami intriguojantys probleminiai klausimai, kurie žadina norą sužinoti daugiau, plėsti savo akiratį (pvz., 9 tema (24 p.) *Kaip skaityti vietovės planą ir nukeliauti į reikiamą vietą?*, 13 tema (34 p.) *Kuo Žemė išsiskiria iš kitų planetų?*, 36 tema (80 p.) *Kodėl turime saugoti vandenį?*); tekstinė informacija neperkrauta, gausu vaizdingų iliustracijų, iliustracijos papildo ir praplečia teorinę medžiagą, skatina pateiktus faktus sieti su vaizdiniais (pvz., 3 temoje *Kur gali gyventi žmogus?* (12–13 p.) pateikiamas probleminis klausimas *Kodėl žmonės gyvena neįprastose vietose?*, mokiniai, ieškodami atsakymo į jį, turi galimybę analizuoti neįprastų vietovių poveikslus, ieškoti, kur jos yra pateiktame žemėlapyje, susieti mokomąją medžiagą su asmenine patirtimi – aplankytomis vietomis, matytais filmais (pvz., *Žvaigždžių karai*), atlikti užduotis, žadinančias smalsumą ir kūrybiškumą, pavyzdžiui, *Įsivaizduokite, kad su klasės draugu vykstate susipažinti su korovajų gentimi. Kokie galimi iššūkiai ar pavojai jūsų laukia?*). Temų, poskyrių, skyrių pavadinimai yra trumpi, atskleidžiantys temų esmę, pavyzdžiui, 28 tema *Šiluma ir šviesa Žemėje* (64 p.), poskyris *Kas yra biosfera* (94 p.), II skyrius *Žmogus tiria Žemę* ir pan.

Kiekvienos temos pradžioje yra pateikiamas probleminis klausimas, kuris žadina norą sužinoti daugiau, plėsti savo akiratį, pavyzdžiui, 9 tema (24 p.) *Kaip skaityti vietovės planą ir nukeliauti į reikiamą vietą?*, 13 tema (34 p.) *Kuo Žemė išsiskiria iš kitų planetų?*, 36 tema (80 p.) *Kodėl turime saugoti vandenį?*

Vadovėlyje daug dėmesio skiriama tiriamojo pobūdžio užduotims ir klausimams, pavyzdžiui, 40 tema (89 p.) *Lietuvos gamtiniame žemėlapyje raskite Jūros upę. Nurodykite, kur yra jos ištaka ir žiotys, išvardykite intakus, Atlikite Lietuvos upių tyrimą ir panagrinėkite ilgiausias pasaulio upes. Tyrimo atlikimo žingsnius ir užduotis rasite skaitmeninėje mokymosi aplinkoje e.Šviesa*, 47 tema (103 p.) *Parenkite savo gyvenamosios vietovės stebėjimo planą. Stebėkite ir fiksuokite (pieškite, fotografuokite), kas ir kaip pasikeitė jūsų gyvenamojoje vietovėje per numatytą laikotarpį. Užduotys yra aktualios, gyvenimiškos, leidžiančios mokiniui pajusti savo įgytų žinių ir gebėjimų pritaikomumą. Pateiktos užduotys yra tinkamos 6 klasės mokinių geografijos ugdymui, nėra per sudėtingos ir per lengvos, suteikia galimybę skirtingų gebėjimų mokiniams susieti savo žinias ir gebėjimus su turima patirtimi, skatina bendradarbiauti, leidžia pasijusti svarbiais, visaverčiais viso ugdomojo proceso dalyviais.*

KOPIJA



Vadovėlyje, pratybų sąsiuvinyje ir skaitmeninėje mokymosi aplinkoje *e.Šviesa* esanti medžiaga skatina įsivertinti savo žinias, supratimą, gebėjimus ir nuostatas. Įsivertinimui yra skirtos vadovėlio skyrelių *Pasikartokime ir įsivertinkime* išnašos (*Žinau ir suprantu, Gebu*) bei *Jaunojo geografo užrašuose* kartojimo užduotys (*Ko sieksime?, Atlikę užduotis įsivertinkite, Turėčiau dar pasimokyti*). Taip pat kiekvienoje šio pratybų sąsiuvinio temoje yra skyrelis *Atlikę užduotis įsivertinkite, Turėčiau dar pasimokyti*. Toks nuoseklus refleksijos naudojimas kiekvienoje pamokoje neabejotinai yra naudingas tiek mokiniui, tiek mokytojui: mokinys aiškiau gali pamatyti savo stipriąsias ir tobulintinas sritis, palyginti savo ir bendraklasių sėkmes, geriau suvokti, kodėl jam svarbu mokytis, tai didina mokymosi motyvaciją; mokytojas gali sėkmingiau planuoti tolesnių temų dėstymą, sugrįžti prie mokiniams sunkiau įsisavintos medžiagos, parinkti ir mokiniams pasiūlyti kitas mokymosi strategijas ir pan.

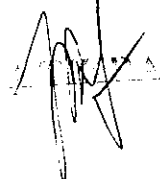
Apibendrinant galima teigti, kad visa mokomojo komplekto medžiaga yra skirta probleminiam mokymuisi. Ugdymo proceso centre yra mokinys tyrėjas, atradėjas, nuolat keliantis klausimus, ieškantis medžiagos įvairiuose informacijos šaltiniuose, analizuojantis, interpretuojantis, apibendrinantis gautus duomenis, darantis išvadas. Mokomoji medžiaga skatina mokinius per asmeninę patirtį įsisavinti žinias, ugdyti gebėjimus, reikalingus gyvenime.

## **2.2. Medžiagos pritaikymas komunikavimo kompetencijai ugdyti(s)**

Vadovėlio komplekto medžiaga skatina mokinius tikslingai ieškoti reikiamos informacijos, analizuoti šaltinius, naudotis virtualiomis mokymosi aplinkomis. Vadovėlyje yra gana daug nuorodų, kur mokinys galėtų rasti papildomos informacijos, pavyzdžiui, 15 tema (39 p.): *Peržiūrėkite vaizdo įrašą apie uolienuų ir mineralų tyrimą (<https://goo.gl/t7qq1z>). Ištirkite pasirinktą uolieną. Tyrimo atlikimo žingsnius rasite skaitmeninėje mokymosi aplinkoje *e.Šviesa* (<http://e.sviesa.lt>), 39 tema (87 p.): *Naudodamiesi pasaulio gamtiniu žemėlapiu ir kartoschema pakeliaukite Šiaurės Amerikos ežerais. Užduotis rasite skaitmeninėje mokymosi aplinkoje *e.Šviesa* (<http://e.sviesa.lt>)*. Tačiau nuorodos daugiausia pateikiamos I ir II skyriaus temose, o III skyriuje jų nėra (išskyrus kartojimo užduotį).*

Vadovėlyje esančios užduotys susijusios su įvairių tikslų formuluočių analize ir aptarimu. Užduotys ir klausimai pradedami žodeliais *Apibūdinkite, Paaiškinkite, Padiskutuokite, Argumentuokite, Palyginkite, Pasidomėkite, Tyrinėkite, Papildykite, Kurkite, Pasvarstykite, Analizuokite, Siūlykite, Bendradarbiaukite, Išvardykite, Nurodykite, Pamąstykite, Nagrinėkite, Apskaičiuokite*. Vienomis jų siekiama patikrinti žemesnio pasiekimų lygmens mokinių mąstymo gebėjimus (pvz., 113 p.: 1. **IŠVARDYKITE**. Kokie pagrindiniai bruožai sieja vienos tautos žmones?), kitomis – pagrindinio (pvz., 63 p.: 2. **\*PAAIŠKINKITE**. Kuo orai skiriasi nuo oro?), trečiomis – aukštesniojo (pvz., 75 p.: 3. **\*\*PASVARSTYKITE**. Kaip šylantis klimatas gali pakeisti

ROBORTAS



žmonių gyvenimą?). Vienos užduotys skirtos tikrinti žinias ir supratimą (61 p.: 1. *PAAIŠKINKITE. Kas yra atmosfera ir kuo ji svarbi Žemei?*), kitos – gebėjimams ugdyti (pvz., 57 p.: 2. *\*PALYGINKITE. Kuo skiriasi geologų, tyrinėjančių Žemės paviršių, ir geologų, tyrinėjančių Žemės gelmes, darbas?*). Tokia didelė užduočių įvairovė suteikia galimybes ne tik plėtoti įvairių pasiekimų lygių mokinių gebėjimus, bet ir diferencijuoti bei individualizuoti ugdymo(si) turinį, perduoti įvairaus pobūdžio pranešimus, skatinti įvairių aktyvių mokymo(si) metodų naudojimą ir pan.

Vadovėlio tekstinė medžiaga skatina laikytis kalbos normų ir kalbos etiketo: tekstinė informacija pateikiama taisyklinga kalba, kai kurie terminai yra sukirčiuoti. Toks pavienių žodžių kirčiavimas prisideda prie bendrinės lietuvių kalbos ugdymo, padeda kovoti su nenorminiais ir nesisteminiais kirčiavimo variantais.

### **2.3. Medžiagos pritaikymas pažinimo kompetencijai ugdyti(s)**

Vadovėlyje pateikiama tekstinė ir vaizdinė medžiaga skatina domėtis gamtine, socialine ir kultūrine aplinka. Iliustracijų daug, jų įvairovė taip pat didelė (nuotraukos, piešiniai, lentelės, žemėlapiai, kartoschemos, grafikai ir kt.). Atvartuose yra pasaulio ir Lietuvos gamtiniai žemėlapiai. Daugeliu atvejų ta pati informacija pateikiama tekstu ir vaizdine medžiaga. Pažinimo kompetencijai ugdyti(is) vadovėlio autoriai tikslingai naudoja ir kiekvienos temos pradžioje pateikiamą probleminį klausimą, skyrelį *Įdomu*, skyrelį *Susipažinkite* ir kt. Toks įvairiapusis medžiagos pateikimas skatina mokinius stebėti įvykius, reiškinius ir procesus, suprasti faktus, idėjas bei analizuoti ir suvokti turimą informaciją. Mokiniam yra sudaromos galimybės kelti tikslus ir uždavinius, sistemingai ir kryptingai veikti, saugiai tyrinėti, pateikti išvadas ir jas kūrybingai taikyti praktikoje: daugelyje temų yra numatyta tiriamojo pobūdžio užduotys, skatinančios dirbti ne tik individualiai, bet ir poromis, grupėmis; skaitmeninėje mokymosi aplinkoje *e.Šviesa* yra pateikiama vaizdinė medžiaga, tyrimo eiga, tyrimo žingsniai. Pavyzdžiui, 24 tema (57 p.): *Įsivaizduokite, kad esate geologų grupės vadovas. Sukurkite geologinės ekspedicijos planą ir aprašykite jos eigą. Užduoties atlikimo žingsnius rasite skaitmeninėje mokymosi aplinkoje e.Šviesa (<http://e.sviesa.lt>), 47 tema (103 p.): *Dirbdami grupėmis parenkite projektą, kaip pagražinti savo aplinkos kraštovaizdį. Pristatykite projektą klasei.* Vadovėlio ir jį papildančių mokymo(si) priemonių medžiaga pateikiama taip, kad mokinys atliktų užduotis savarankiškai, pats išsiaiškintų įvairių reiškinių priežastis, išskirtų padarinius, mokėtų juos sieti su kitų reiškinių priežastimis ir padariniais. Mokymasis tiriant įtraukia mokinius į aktyvią mokymosi veiklą, skatina juos bendradarbiauti, prisiimti atsakomybę už savo mokymąsi, ugdo kritinį mąstymą.*

### **2.4. Medžiagos pritaikymas socialinei kompetencijai ugdyti(s)**

KOPIJA TIKRA



Vadovėlio medžiaga pritaikyta dalyvauti aplinkosaugos veikloje, vadovautis darniojo vystymosi principais, prisidėti prie šalies ir pasaulio paveldo saugojimo. Pavyzdžiui, 46 tema (101 p.): *Padiskutuokite. Kaip jūsų klasė gali prisidėti prie gamtos saugojimo?*, 36 tema (81 p.): *Pamąstykite. Pateikite kelis pavyzdžius, ką turėtų daryti žmonės norėdami sumažinti vandens taršą.*

Medžiaga skatina bendradarbiavimą siekiant bendrų tikslų, sprendžiant problemas, derinant įvairias nuomones, randant sutarimus ir įvertinant bendradarbiavimo rezultatus. Vadovėlyje yra nemažai užduočių, rekomenduojamų atlikti poromis arba grupėmis. Taip mokiniams sudaromos galimybės konstruktyviai bendradarbiauti, priimti sprendimus, konstruktyviai spręsti ginčus, konfliktus ir problemas, siekti dialogo, tarpusavio supratimo. Pavyzdžiui, 50 tema (111 p.): *Bendradarbiaukite. Sukurkite bent vieną savo klasės ar mokyklos įstatymą. Numatykite kaip jį vykdysite*; 42 tema (93 p.): *Sudarykite kryžiažodį iš pagrindinių biosferos sąvokų. Apsikeiskite kryžiažodžiais su klasės draugu ir išspręskite juos.*

## 2.5. Medžiagos pritaikymas iniciatyvumo ir kūrybingumo kompetencijai ugdyti(s)

Vadovėlio medžiaga yra pritaikyta iniciatyvumo ir kūrybingumo kompetencijai ugdyti(s). Medžiaga skatina numatyti planuojamos veiklos tikslus, analizuoti, vertinti savo iškeltas idėjas, argumentuoti savo pasirinkimus. Pavyzdžiui, 49 tema (109 p.): *Pateikite siūlymą, ką turėtų daryti vyriausybė, kad Lietuvoje padidėtų gimstamumas ir sumažėtų emigracija?*; 47 tema (103 p.): *Parenkite savo gyvenamosios vietovės stebėjimo planą. Stebėkite ir fiksuokite (pieškite, fotografuokite), kas ir kaip pasikeitė jūsų gyvenamojoje vietovėje per numatytą laikotarpį.*

Mokiniams sudaromos galimybės atrasti savo kūrybines idėjas, išsakyti savo mintis, ieškoti skirtingų problemų sprendimo būdų, remtis savo intuicija ir vaizduote. Pavyzdžiui, 47 tema (103 p.): *Kurkite. Dirbdami grupėmis parenkite projektą, kaip pagerinti savo aplinkos kraštovaizdį. Pristatykite projektą klasei.* 33 tema (75 p.): *Panagrinėkite, kaip žmonės prisitaiko prie aplinkos. Užduotis rasite skaitmeninėje mokymosi aplinkoje e.Šviesa (<http://e.sviesa.lt>). Medžiaga skatina projektuoti, ieškoti idėjų išraiškos formų, bendradarbiaujant dalytis idėjomis ir spręsti problemas.*

## IŠVADA

Geografijos vadovėlis 6 klasei (serija „Atrask“) yra tinkamas naudoti ugdymo procese.

Recenzento vardas ir pavardė: Loreta Latvienė

Parašas:



Kopija tikra  
Administracijos sekretorė

Jovita Avizienė  
20.....

